

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowo na lata 2017 –2024

Gmina Ryńsk, w skład której wchodzi miejscowość Orzechowo, położona jest we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie wąbrzeskim. Gmina zajmuje teren o powierzchni 200.8 km² i liczy 8860 mieszkańców. W skład Gminy wchodzi 21 sołectw skupiających 35 miejscowości.

Głównym celem Planu Odnowy Miejscowości Orzechowo jest poprawa warunków życia mieszkańców wsi, zaspokojenie ich potrzeb materialnych, społeczno-kulturowych oraz rozwój lokalnej tożsamości i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Plan będzie realizowany w latach 2017-2024.

1. Charakterystyka miejscowości

Miejscowość Orzechowo należąca do sołectwa Orzechowo położona jest w odległości 14 km od Wąbrzeźna w kierunku południowo - zachodnim. Wieś rozlokowana jest na obszarze o powierzchni 955 ha, z czego grunty orne zajmują 807 ha, łąki i pastwiska – 87 ha, lasy – 5 ha, tereny zabudowane – 16 ha, a pozostałe grunty – 40 ha. Gleby są średnio urodzajne. Główną zabudowę architektoniczną wsi stanowią gospodarstwa indywidualne, które są rozmieszczone zarówno w pobliżu, jak i z dala od centrum. Ponadto ważnym elementem struktury są kościoł rzymsko – katolicki z XIII wieku, cmentarz katolicki z 2 poł XIX w. oraz budynek byłej Szkoły Podstawowej. W Orzechowie znajduje się również zespół dworsko-parkowy z XIX w.

Charakterystyczną cechą osadnictwa na terenie gminy jest występowanie obok wsi, osiedli dworskich, co świadczy, iż znaczny areał gruntów należał w przeszłości do wielkiej własności ziemskiej. Struktura dawnej sieci osadniczej jest nadal czytelna w terenie, aczkolwiek reformy oraz parcelacje z okresu działania Pruskiej Komisji Kolonizacyjnej(1886 – 1918) i z lat 30 – tych XX wieku, a także powojenna reforma rolna spowodowały przeobrażenia przestrzenne wsi, głównie rozproszenie zabudowy i rozdrobnienie areału.

Na terenie Orzechowa sieć osadnicza kształtowała się na bazie funkcji rolniczej. Najstarsze informacje o wsi pochodzą z średniowiecza, a dokładnie z 1289 r. W 1289 r. biskup chełmiński Werner nadał biskupowi płockiemu Tomaszowi 300 łanów ziemi chełmińskiej oraz wieś Orzechowo z dochodem 30 grzywien, prawem patronatu i biskupim korcem za zrzeczenie się praw kościelnych w ziemi chełmińskiej. W 1293 r. wieś liczyła 70 łanów, w tym 5 łanów sołtysich i 8 łanów parafialnych. W roku 1325 była własnością biskupa płockiego. W 1571 r. wieś należała do Fabiana Bystrama, miała wówczas 13 łanów chłopskich, 8 zagrodników oraz kowala. W 1616 r. Orzechowo zostało własnością Torunia. Podczas rozbiorów miejscowość została włączona do państwa pruskiego. Na początku XVIII w. Orzechowo było wydzierżawione przez słodownika toruńskiego – Wilhelma Lenka, zamieszkiwali tu m. in. owczarz, rataj, karczmarz, kowal oraz bednarz. W 1868 r. wieś obejmowała 3746 mórg powierzchni i liczyła 61 budynków, 29 domów, 328 mieszkańców

(255 katolików i 73 ewangelików), W 1905 r. we wsi funkcjonowała szkoła, a niedaleko od wsi znajdowała się cegielnia. Do szkoły należał 1 budynek mieszkalny, w którym mieszkało 6 osób. W 1908 r. wg spisu miejscowości Prus Zachodnich w majątku i wsi było razem 360 osób. W 1923 r. w miejscowości Orzechowo założona została Ochotnicza Straż Pożarna. W 1926 r. w folwarku mieszkało 71 osób, a we wsi 549 osób w 82 budynkach mieszkalnych. Ważną rolę edukacyjną wśród dorosłego społeczeństwa wiejskiego lat międzywojennych spełniała pozaszkolna działalność oświatowa, którą upowszechniały rozmaite koła, związki i stowarzyszenia. Znaczący wkład pracy wniosło również Towarzystwo Czytelni Ludowych (TCL). Powiatową sieć biblioteczną TCL uruchomił ks. W. Wilkans z Łopatek. Zakupił on z własnych funduszy 153 książki, część z nich przeznaczył na zorganizowanie biblioteki w Orzechowie. Biblioteki TCL nie tylko popularyzowały wiedzę wśród młodzieży i dorosłych, wyrabiały również postawy społeczne, ożywiały dyskusje i integrowały społeczeństwo polskie. Pracę TCL przerwał wybuch II wojny światowej.

Zorganizowaną pozaszkolną działalnością oświatową na wsi zajmowały się również organizacje oświatowo-wychowawcze młodzieżowe, np. Związek Młodzieży Wiejskiej RP „Wici” oraz organizacje oświatowo-gospodarcze, np. Kółka Rolnicze i Koła Gospodyń Wiejskich. Działalność ich cechowało bogactwo form i metod pracy. Organizowano: wykłady, odczyty, referaty, pokazy, wystawy, kursy, zjazdy, akademie, porady, wieczornice, prowadzono zespoły i sekcje samokształceniowe, zespoły przysposobienia rolniczego, konkursy uprawowe, doświadczenia polowe, gospodarstwa wzorowe i inne. W 1924r. na terytorium powiatu wąbrzeskiego istniało 9 kółek rolniczych, w 1927 r. liczba kółek wzrosła do 17. Najlepiej działającą wówczas w powiecie organizacją było Kółko Rolnicze w Orzechowie.

Koła Gospodyń Wiejskich brały żywy udział w wystawach i pokazach, a także w konkursach kulinarnych, producentów drobiu, zdrowia w rodzinie, uprawy pomidorów, Inu, fasoli, warzyw i kwiatów, wykazując się przy tym bogatym dorobkiem swej pracy we wszystkich działach gospodarstwa kobiecego. KGW w Orzechowie prace tę kontynuuje po dziś dzień.

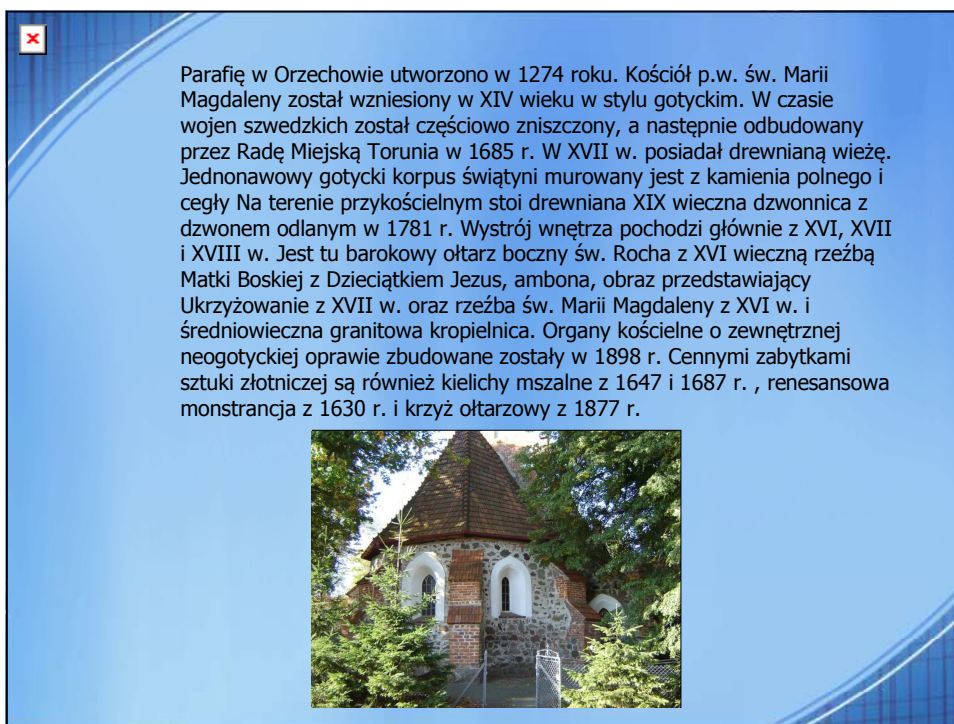
Obecnie na terenie wsi Orzechowo zamieszkują 363 osoby. Wieś posiada bardzo dobre położenie komunikacyjne, przez jej centrum przebiega droga wojewódzka łącząca Wąbrzeźno z Kowalewem Pomorskim oraz Chełmżą.

We wsi istnieje sklep branży spożywczo – przemysłowej. Działalnością gospodarczą na tym terenie zajmują się dwa zarejestrowane podmioty: Firma Usługowa VERTIGO branży informacyjno – turystycznej oraz Firma SPAW zajmująca się obróbką mechaniczną elementów metalowych.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.

Kościół p. w. św. Marii Magdaleny

Pierwsza wzmianka o kościele pojawiła się w 1319 r. Kościół wzniesiono w stylu gotyckim z kamienia polnego. Po zniszczeniach w czasie wojen szwedzkich, został odbudowany w 1685 r. przez toruńską Radę Miejską. Szczyt zachodni świątyni został wzniesiony na przełomie XVI i XVII w. W XVIII w. kościół posiadał drewnianą wieżę. Około połowy XIX w. dobudowano neogotycką kruchtę z kamienia łupanego. Na początku II wojny światowej kościół zamknęli Niemcy. Aresztowano proboszcza ks. Józefa Wilemskiego, który zginął w Dachau w 1941 r. Na terenie przykościelnym stoi drewniana XIX wieczna dzwonnica z dzwonem odlanym w 1781 r. przez Franciszka Kriegera.

Kościół i dzwonnica wpisane są do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków /nr rejestru A/196/99 z dnia 13.07.1936 r./ Wśród ważniejszych remontów i inwestycji można wymienić m.in. nowy dach nad prezbiterium i nawą kościoła, nowe nagłośnienie, szlifowanie granitowej posadzki świątyni oraz wybudowanie nowej kostnicy.

Kościół p.w. św. Marii Magdaleny w Orzechowie

Zespół dworsko-pałacowy

Majątek został rozparcelowany przed 1900 rokiem. Z zespołu dworsko-parkowego, złożonego pierwotnie z dworu oraz przylegającego do niego od strony południowej i zachodniej parku oraz dziedzińca z zabudowaniami gospodarczymi zachowały się: dwór murowany z 2 poł. XIX w., część założenia parkowego i obora murowana również z tego samego okresu. W parku znajduje się pomnikowy jesion, którego wiek jest datowany na ponad 150 lat.

Pozostałe zasoby kulturowe

Obiektami o znacznej wartości kulturowej są cmentarze rzymsko – katolickie i ewangelickie, które oprócz wartości historycznej mają również duże walory krajobrazowe, dzięki

okazałemu drzewostanowi na ich terenie. W Orzechowie istnieją dwa cmentarze: przykościelny średniowieczny (nieczynny) oraz czynny katolicki z początku XIX wieku.

Do grupy obiektów architektury i budownictwa o wartościach kulturowych należą również budynki szkół podstawowych, wzniesione w II poł. XIX w. i na pocz. XX w., w tym budynek szkolny w Orzechowie, budynek plebanii w Orzechowie oraz budynki mieszkalne i zabudowania gospodarcze wzniesione w XIX w. i I poł. XX w. Obecnie w budynku po byłej szkole podstawowej w Orzechowie funkcjonuje świetlica wiejska.

Budynek świetlicy wiejskiej w Orzechowie

Budynek szkoły w Orzechowie pochodzi z 1904 roku. W latach międzywojennych była to placówka 6 - klasowa , o 3 nauczycielach i 3 izbach lekcyjnych. W szkole uczyli m.in.: Czesława Gościńska, Alojzy Pozorski i Bolesław Zieliński. Liczba uczęszczających do szkoły dzieci wynosiła 125-131.

Z obiektów kultury materialnej w Orzechowie zachował się budynek kuźni z końca XIX w.

3. Diagnoza aktualnej sytuacji społeczno-rozwojowej obszaru objętego planem

Życie mieszkańców Orzechowa cechuje wzrastająca aktywność, efektywne działanie, rozważa i przedsiębiorczość. Do aktywnie działających kół i organizacji zaliczyć należy Koło Gospodyń Wiejskich i Ochotniczą Straż Pożarną. Problemy mieszkańców wysuwane są i omawiane głównie na zebraniach wiejskich bądź też zgłaszane indywidualnie do sołtysa i przekazywane do uwzględnienia ich w planach realizacji.

Plac zabaw dla dzieci w Orzechowie

W 2010 r. w pobliżu świetlicy urządzono nowy plac zabaw dla dzieci. Dalszej odnowy wymaga ta część wsi, w której brak jest jeszcze należytego zagospodarowania przestrzeni – urządzenia terenów zielonych, estetycznych miejsc odpoczynku dla dorosłych. Problemy te dostrzega aktywna część społeczności lokalnej. Rozwiązywanie zgłaszanych spraw i

postulatów uzależnione jest często od środków finansowych, których gminie i sołectwu brakuje.

W związku z powyższym. odbyło się zebranie wiejskie z udziałem mieszkańców, na którym uchwalono Plan Odnowy Miejscowości Orzechowo na lata 2017-2024. Wcześniej przeprowadzono diagnozę aktualnej sytuacji we wsi, i sporządzono analizę SWOT. Z analizy tej wynika, że marzeniem mieszkańców jest aby wieś była aktywniejszym ośrodkiem kulturalno-społecznym, sportowym i rekreacyjnym, z uwzględnieniem prawa mieszkańców do godnego życia i poczucia bezpieczeństwa, młodzież miała szanse na pracę a wieś służyła z czystości, ładu, porządku, ciszy i spokoju.

Ustalano treści Planu Odnowy Miejscowości z uwzględnieniem celów i zadań priorytetowych. Realizowane przedsięwzięcia winny przyczyniać się do:

- podniesienia standardu życia mieszkańców wsi;
- podniesienia atrakcyjności wsi;
- zaspokojenia lokalnych potrzeb społecznych i kulturalnych;
- rozwoju tożsamości społeczności wiejskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego.

W Planie Odnowy Miejscowości uwzględniono więc projekty obejmujące:

- realizację istotnych dla mieszkańców inwestycji oraz wyposażania obiektów pełniących funkcje publiczne, kulturalne, rekreacyjne i sportowe;
- modernizację przestrzeni wiejskiej,
- rozbudowę sieci wodociągowej z przyłączami,
- publiczną infrastrukturę przyczyniającą się do podnoszenia estetyki i atrakcyjności wsi oraz działania społeczne związane z promocją wsi, gminy i regionu.

Istotnym elementem tych działań ma być wzrost aktywności środowiska lokalnego na rzecz rozwoju wsi, poprawy bytu oraz promocji wartości związanych z miejscową specyfiką kulturową i przyrodniczą. Aktualny plan uwzględnia zadania aktywizujące społeczeństwo oraz przewidywane źródła ich finansowania. Istnieje wiele przesłanek, by wieś stała się aktywnym ośrodkiem kulturalnym i społecznym, z uwzględnieniem prawa mieszkańców do godnego życia, ładu, bezpieczeństwa, ciszy i spokoju.

Co wyróżnia wieś?	Czyste powietrze i oraz ciekawy krajobraz
Jakie pełni funkcje?	Rolnicza
Kim są mieszkańcy?	Rolnicy, średnia wielkość gosp. rolnych to 16 ha
Co daje utrzymanie?	Praca w rolnictwie, renty rolnicze, praca w okolicznych zakładach
Jak zorganizowani są mieszkańcy?	Przeważa dobra organizacja, na ogół panuje zgoda i pracowitość
W jaki sposób rozwiązują problemy?	Problemy są rozwiązywane na zebraniach wiejskich i spotkaniach organizacji KGW i OSP
Jaki wygląd ma nasza wieś?	Ogólnie stara się być zadbana,
Jakie obyczaje i tradycje są przez nas pielęgnowane i rozwijane?	Dożynki sołeckie, spotkanie opłatkowe, Dzień Kobiet, Dziecka, Strażaka
Jak wyglądają mieszkania i obejścia?	W większości zadbane, schludne
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	Środowisko czyste, powietrze czyste, brak ścieków, odpadów, nieczystości
Jakie jest rolnictwo?	Uprawy różnorodne – zboża, rzepak, ziemniaki Hodowla świń, bydła,
Jakie są powiązania komunikacyjne?	Droga wojewódzka
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Organizacja Dnia Dziecka i innych spotkań okolicznościowych

Nasze sołectwo za 7 lat – wizja rozwoju naszej wsi

Mieszkańcy marzą, aby wieś miała dobrą infrastrukturę drogową, zwracała na siebie uwagę utrzymanym porządkiem w obejściach, urządzonymi i ukwieconymi przydomowymi ogródkami, miejscami wypoczynku i pobudowanymi chodnikami. Mili i uśmiechnięci ludzie, zorganizowani mieszkańcy, którzy kultywują tradycje przodków, pielęgnują je i rozwijają. Bogata oferta dla dzieci i młodzieży. Ponadto organizacja dla najmłodszych wycieczek, wypoczynku wakacyjnego a także Dnia Dziecka. Udział osób dorosłych w festynach i zabawach tanecznych w odnowionej i zmodernizowanej świetlicy wiejskiej. Mieszkańcy pragną rozwijać się proekologicznie, każde

gospodarstwo winno być podłączone do sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej lub przydomowej oczyszczalni ścieków.

Mieszkańcy byliby szczęśliwi gdyby spełniły się wyżej wymienione oczekiwania.

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

ANALIZA SWOT

Sytuacja rozwojowa miejscowości Orzechowo.

<p style="text-align: center;">Silne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - korzystne położenie geograficzne, komunikacyjne i walory krajobrazowe, - istnienie zabytkowego kościoła. - zespół dworsko - parkowy - rozwinięte rolnictwo i hodowla zwierząt gospodarskich, - istnienie świetlicy wiejskiej, - prężnie działające organizacje pozarządowe: OSP, KGW, - troska mieszkańców o czystość obejść i posesji. - brak uciążliwego przemysłu, - mało skażone środowisko, - istnienie nowego bezpiecznego i rozwojowego placu zabaw dla dzieci 	<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak pełnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - potrzeba dalszego estetycznego zagospodarowania przestrzennego i urządzenia terenów zielonych we wsi, - zła jakość dróg lokalnych - brak terenów rekreacyjno-turystycznych i wypoczynkowych, - brak gospodarstw agroturystycznych, - brak firm i zakładów usługowych, - mała liczba organizacji pozarządowych, - brak zespołów artystycznych, - mała ilość gospodarstw ekologicznych
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - rosnące zainteresowanie turystyką wiejską - możliwość powołania grup producenckich wśród rolników, - możliwość podejmowania przez rolników działalności pozarolniczej, - możliwość rozszerzenia terenów leśnych i ich zadrzewienia. - szanse rozwoju proekologicznego - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii - montaż energooszczędnego oświetlenia miejsc publicznych 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - bierność niektórych mieszkańców wobec podejmowanych inicjatyw społecznych, - utrzymujący się stosunkowo wysoki wskaźnik bezrobocia na terenach wiejskich, - recesja gospodarcza, - malejąca opłacalność produkcji rolnej, - wzrastające koszty pracy, - starzenie się społeczeństwa, - stereotypy spędzania wolnego czasu, - ucieczka młodzieży ze wsi do miasta, - brak perspektyw życiowych dla ludzi młodych, - zagrożenie wzrostu ubóstwa i przestępczości.

5. ANALIZA LOKALNYCH ZASOBÓW

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko przyrodnicze				
walory krajobrazu			X	
walory przyrodnicze			X	
wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)		X		
gleby			X	
kopaliny	X			
Środowisko kulturowe				
walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe		X		
walory zagospodarowania przestrzennego		X		
zabytki				X
zespoły artystyczne	X			
Dziedzictwo religijne i historyczne				
miejsca, osoby i przedmioty kultu			X	
święta, odpusty, pielgrzymki			X	
tradycje, obrzędy, gwara		X		
legandy, podania i fakty historyczne	X			
ważne postacie historyczne	X			
specyficzne nazwy	X			

Obiekty i tereny				
działki pod zabudowę mieszkaniową	X			
działki pod domy letniskowe	X			
działki pod zakłady usługowe i przemysł, pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po przemysłowe	X			
tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (spichlerze, kuźnie, młyny)			X	
place i miejsca publicznych spotkań miejsca spotkań i rekreacji		X		
Gospodarka, rolnictwo				
specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)		X		
znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe	X			
możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	X			
Sąsiedzi i przyjezdni				
korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna)			X	
ruch tranzytowy			X	
przyjezdni stali i sezonowi	X			
Instytucje				
placówki opieki społecznej	X			
szkoły	X			
Dom kultury	X			
Inne (świątelnia wiejska)				X
Ludzie, organizacje społeczne				
OSP				X

KGW				X
Stowarzyszenia	X			
Darczyńcy i sponsorzy	X			

6. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

Określa się obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających rozwojowi miejscowości. Ze względu na jego cechy funkcjonalno-przestrzenne i położenie obejmował on będzie całą miejscowość Orzechowo Na tym obszarze mieściła się będzie m.in. rozbudowana sieć wodociągowa z przyłączami.

**NASZA MAŁA STRATEGIA - PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI ORZECHOWO
NA LATA 2017 – 2024**

Wizja rozwoju wsi:

Orzechowo wsią nowoczesną, gospodarną, zasobną i estetyczną, z dostępem do informacji i dóbr kultury.

Priorytet	Cel przedsięwzięcia	Projekty	Źródła finansowania	Termin realizacji
I Rozwój bazy materialnej, kulturalno – oświatowej i sportowej w miejscowości orzechowo	Zaspokajanie potrzeb materialnych, kulturalnych i oświatowych mieszkańców	1. Doposażanie świetlicy wiejskiej w niezbędny sprzęt kuchenny i meble	Fundusze sołeckie, sponsorzy i działalność społeczna KGW	2017-2024
		2. Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Orzechowa	Gmina-36,37% UE -63,63%	2017 - 2018
		3. Organizowanie w świetlicy zajęć opiekuńczych oraz wypoczynku dla dzieci	Pozyskiwanie funduszy od sponsorów i dotacji z udziału w konkursach. Opieka w świetlicy w ramach wolontariatu	2017-2024
II. Aktywizacja mieszkańców do działań na rzecz własnego środowiska	Integracja społeczeństwa wiejskiego	1. Organizowanie spotkań, szkoleń, rozgrywek sportowych i turniejów dla całej rodziny	koszty organizatora oraz sponsorzy	na bieżąco
		2. Współdziałanie w organizowaniu dożynek gminnych	Fundusze sołeckie, sponsorzy i działalność społeczna.	corocznie

		3. Organizowanie wiejskich festynów integracyjnych: np. Biesiada Rodzinna, Święto Pieczonego Ziemniaka, Mikołajki, Dzień Dziecka, Wigilia.	środki własne, fundusze sołeckie, praca społeczna KGW	corocznie
III. Dbałość o otoczenie oraz wizerunek i estetykę wsi	Poprawa standardu życia, zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców	1. Naprawa chodników, przejść, ścieżek i poboczy na terenie wsi	Gmina-90% sołectwo-10%	2017-2024 w miarę potrzeb i możliwości
		2. Uczestnictwo w dorocznym gminnym konkursie „Piękna Zagroda”.	koszty indywidualne uczestników-100%	2017-2024
		3. Przestrzeganie segregacji śmieci i odpadów w gospodarstwach domowych	koszty indywidualne mieszkańców 100%	2017-2024
		4. Montaż oświetlenia energooszczędnego miejsc publicznych (cała gmina)	Gmina 15% UE do 85%	2018 - 2024
		5. Instalacje Odnawialnych Źródeł Energii ograniczających emisję dwutlenku węgla.	Gmina 15% UE do 85%	2018 - 2024

Możliwość realizacji zadań ujętych w Planie Odnowy Miejscowości Orzechowo warunkowana jest sytuacją finansową sołectwa i Gminy Ryńsk oraz możliwością pozyskania środków finansowych z innych, źródeł w tym z Unii Europejskiej i może być weryfikowana.

Zarządzanie:

Za wdrażanie i promocję projektów ujętych w Planie odpowiedzialny jest Sołtys wraz z Radą Sołecką. Na szczeblu Gminy powyższe działania koordynuje wyznaczona przez Wójta Gminy osoba. Komunikacja społeczna polegać będzie na bieżącym zamieszczaniu informacji na stronie internetowej Gminy oraz na łamach Gminnych Wieści.